

۱۰- برنامه علمی و تکنولوژیکی سازمان کنفرانس اسلامی

دانشمندان مشهور اسلامی صورت پذیرد.

ه- تشویق تحصیل زنان مسلمان در زمینه‌های مختلف علوم و تکنولوژی (۱۰۰۰ بورس تحصیلی).

در کشورهای مسلمان، علوم و تکنولوژی بمقدار کافی و در سطح بالا ارائه نمی‌گردند و کمبود محسوسی از نظر مؤسسات علمی و تکنولوژیکی پیشرفته با کیفیت بالا بچشم می‌خورد. بدلیل هزینه‌های سنگین موجود هیچ کشور مسلمانی به تنهایی قادر نیست امر توسعه و پیشرفت چنین مؤسساتی را بعهده گیرد. پیشرفت آتی ما در علوم و تکنولوژی بمیزان زیادی به کیفیت مؤسسات تحقیقاتی ما بستگی خواهد داشت. هر کشوری اولویت در فعالیتهای تحقیقاتی و علمی را مطابق با نیازمندیهای مردم خود اعمال می‌نماید، لذا برنامه‌ها و اولویت‌هایی که میبایست بوسیله کشورهای مسلمان اتخاذ گردند باید با برنامه‌های دنبال شده توسط کشورهای پیشرفته و صنعتی کاملاً متفاوت باشند.

مناسب ترین استراتژی برای بالا بردن استاندارد تحقیقات علمی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، بر اساس همکاریها و مساعدتهای دو جانبه و مبنای ذیل صورت خواهد پذیرفت.

۱- شناسایی زمینه‌های مهم تحقیقات علمی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی و تعیین اولویت‌های مربوطه در بین آنها.

۲- تأسیس مؤسساتی در کشورهای منتخب با موافقت همه جانبه کشورهای عضو، جهت بررسی و تحقیق پیرامون زمینه‌های شناخته شده علمی. در صورتیکه این مؤسسات قبلاً تاسیس گردیده باشند، میبایست از طریق کوششهای مشترک تقویت گردند.

۳- معرفی مؤسسات موجود در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی که دارای جنبه بین المللی می‌باشند بعنوان مراکز علمی امت اسلام.

با در نظر داشتن اقدامات مورد نیاز کشورهای مسلمان و با توجه به کمیابی منابع موجود و سطح پائین فرهنگ و سواد در بین اکثر کشورهای عضو، برنامه سازمان کنفرانس اسلامی وظیفه شناسائی زمینه‌های ذیل را دنبال مینماید:

- ۱- توسعه نیروی انسانی
- ۲- توسعه مؤسسات آموزشی و تحقیقاتی
- ۳- همکاری و ارتباط
- ۴- اطلاعات و ارتباط
- ۴- اطلاعات و اسناد
- ۵- انتقال تکنولوژی
- ۶- توسعه علوم دریائی
- ۷- محصولات غذائی و کشاورزی
- ۸- انرژی

این برنامه اساساً به همکاریهای علمی و تکنولوژیکی بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی اختصاص یافته. از اینرو به لزوم وضع يك سیاست علمی و تکنولوژی مشخص در هر کشور عضو جهت بهبود کیفیت آموزش علوم، در راه ایجاد ساختارهای بنیانی برای علوم و تکنولوژی، هیچگونه اشاره مستقیمی نشده است.

توسعه نیروی انسانی در این برنامه شامل موارد ذیل خواهد بود:

الف) حداقل ۲۰۰۰ بورس تحصیلی در هر سال در زمینه علوم و تکنولوژی برای محققان و مهندسين کشورهای مسلمان.

ب) تبادل حداقل ۵۰۰ محقق و مهندس و مدیر جهت مشاوره، آموزش و تحقیقات در بین کشورهای اسلامی.

ج) مردمی نمودن علوم و تکنولوژی بوسیله برگزاری سمینار، سمپوزیوم، کنفرانس و نمایشگاهها.

د- برقراری سیستمی برای اعطای پاداش و جایزه در زمینه‌های گوناگون علوم و تکنولوژی که میتواند تحت نام

فعالیت‌های اجرایی، شامل تأسیس موسسات اسلامی ذیل نیز می‌گردند:

- ۱- مرکز مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی
- ۲- مؤسسه تکنولوژی کامپیوتری
- ۳- مراکز تحقیقاتی ژنتیک نباتی / بانک ژن
- ۴- مؤسسه توسعه وسایل و تجهیزات علمی
- ۵- مؤسسه استانداردهای فیزیکی
- ۶- مؤسسه مدیریت منابع آبی
- ۷- مؤسسه علوم فضایی
- ۸- مؤسسه علوم پزشکی
- ۹- مؤسسه تحقیقات خاک
- ۱۰- مرکز سیاست‌های علمی و مطالعات اقتصادی / تکنولوژیکی

در حال حاضر، سازمان‌های تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و انجمن‌های ملی که در جهت تشویق و توسعه علوم و تکنولوژی در کشورهای اسلامی فعالیت می‌کنند، اساساً بصورت انفرادی و مجزا عمل مینمایند. تبادل دانشمندان و مشاوران محقق در بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی بسیار ناچیز است. حتی در بین مؤسساتی با فعالیت‌های مشابه، تبادل اطلاعات بسیار کم صورت می‌گیرد و هیچگونه ترتیبات سازماندهی شده‌ای برای تجمع و گردآوری دانشمندان و تکنولوژیست‌ها وجود ندارد.

کشورهای مسلمان بندرت از منافع پیشرفته‌ها و اکتشافاتی که در دیگر کشورهای مسلمان انجام می‌گیرد برخوردار می‌گردند. برای اینکه قادر به تشریح تجربیات و پیشرفتهای بدست آمده در زمینه علوم و تکنولوژی باشیم، لازم است که چهارچوب سازمانی که بتواند حداکثر همکاری بین مؤسسات کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی را تضمین نماید ایجاد کنیم.

فعالیت‌های اجرایی، شامل تأسیس سه سازمان مهم اسلامی ذیل می‌گردند:

- ۱- آکادمی علوم اسلامی
  - ۲- فدراسیون اسلامی مؤسسات تحقیقاتی
  - ۳- انجمن دانشگاه‌های کشورهای اسلامی
- بدلیل کارایی محدود مؤسسات تحقیقاتی کشورهای

عضو سازمان کنفرانس اسلامی، این کشورها تنها بمیزان بسیار ناچیزی در جریان بین‌المللی اطلاعات مشارکت می‌نمایند. کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی جزو شبکه تبادل اطلاعاتی محسوب نشده و ناگزیر به خریداری اطلاعات علمی و تکنولوژیکی از کشورهای صنعتی می‌باشند. مشابهاً توانایی تحصیل و تجزیه و تحلیل اطلاعات جهت فرآیندها تصمیم‌گیری در این کشورها محدود می‌باشد. راه حل مناسب میتواند تشکیل مرکزی برای تحصیل و انتشار اطلاعات علمی و تکنولوژیکی و علاوه بر آن برقراری یک سیاست اطلاعاتی بین کشورهای اسلامی باشد.

جهت دستیابی به خودکفایی و خودکفایی، لازم است که یک چهارچوب سازمانی معتبر برای انتخاب، تحصیل و جذب تکنولوژیکی موجود باشد. در حال حاضر کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی عموماً برای رفع نیازمندیهای خود در زمینه تکنیک، تجهیزات و خدمات فنی به کشورهای پیشرفته صنعتی وابسته می‌باشند. شدت این نوع وابستگی، از رشد فعالیتهای تحقیقاتی ملی جلوگیری بعمل می‌آورد. کمبود دانشها و آگاهیهای کافی در مورد انتخاب تکنولوژی مناسب، غالباً منجر به انتخاب تکنولوژی نادرست گردیده است. تأکید برنامه بر روی همکاری بین کشورهای اسلامی، مشارکت در تجربیات یکدیگر را نیز ایجاب می‌نماید. احتمال دارد که همراه با افزایش حجم فعالیت‌های تحقیقاتی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، امکانات جدیدی نیز برای همکاری و مساعدت دوجانبه بوجود آید. از اینرو تأسیس یک کانون اسلامی برای تحصیل و انتقال تکنولوژی، یک نیاز مبرم و آشکار است.

در جهان اسلام عدم وجود تسهیلات و سازمان‌هایی جهت تحقیقات در مورد اقیانوس شناسی محسوس می‌باشد. تنها معدودی از کشورهای ساحلی مؤسساتی برای تحقیقات دریایی علمی تأسیس نموده‌اند که حتی این مؤسسات نیز از لحاظ قلمرو فعالیت‌های علمی بسیار محدود می‌باشند. تنها از طریق فعالیت‌های علمی فشرده می‌توان منابع دریایی را شناسایی کرده، امکانات آنها را در جهت ترقی فعالیت‌های علمی فشرده و صحیح می‌تواند شناسایی دریایی را شناسایی کرده، امکانات آنها

را ارزیابی. نتایج بهره برداری از آنها را برآورد نمود. منابعی که از طریق توسعه شیلات، بهره برداری از معادن زیر دریا، حفاظت محیط زیست دریایی، استخراج انرژیهای مختلف از دریا و غیره قابل حصول خواهند بود، میبایست مورد توجه خاص کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی قرار گیرند و یک مرکز مطالعات پیشرفته در مورد اقیانوس شناسی بنفع کشورهای عضو تأسیس گردد.

کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی جزو آسیب پذیرترین کشورها در مقابل کمبود مواد غذایی میباشند. تقریباً یک چهارم تا یک سوم جمعیت این کشورها با وجود اینکه غذای کافی برای کل جمعیت کشور تولید می کنند، در گرسنگی دائم بسر میبرند. ارزیابی روشنی از چشم انداز تولید جهانی مواد غذایی تا پایان قرن حاضر نشانه خوبی برای ما نخواهد داشت، زیرا که بسیاری از کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، با کمبود جدی مواد غذایی مواجه می باشند.

کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی که با کمبود تحقیقات زیربنایی جهت حل مشکلات بخش کشاورزی و صنایع غذایی مواجه هستند می بایست منابع خود را رویهم گذارده و مراکز و مؤسسات تحقیقاتی نیرومندی را که از تلاشهای کشورهای عضو جهت تهیه و ارائه تکنولوژیهای جدید حمایت کنند تأسیس نمایند. کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی همچنین می بایست به آموزش تخصصی نیروی انسانی از طریق یک مؤسسه اسلامی تحقیقات کشاورزی و مواد غذایی مبادرت نمایند.

البته نباید از نظر دور داشت که موفقیت برنامه سازمان کنفرانس اسلامی بمیزان زیادی بستگی به منابع مالی خواهد داشت. برآورد شده است که در طی پنج سال اول برنامه از ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۸ وجوه مورد نیاز بالغ بر ۶۵۴ میلیون دلار خواهد بود. این برنامه از نظر هزینه و مخارج، برنامه ای معتدل و نسبتاً کم خرج می باشد که در عین حال کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی را قادر خواهد ساخت پیوندشان را مستحکم تر ساخته و موجبات ورود خویش را به دنیای علوم و تکنولوژی عصر جدید فراهم نمایند.

برای نخستین سال برنامه پنجساله اول، در چهارمین

اجلاس سران کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی بودجه ۲۵ میلیون دلار تصویب گردید. به لحاظ کمبود جدی نیروی انسانی متخصص در کشورهای اسلامی، مبلغ ۱۰ میلیون دلار جهت اجرای برنامه های آموزش طلاب، تبادل محققان و تکنولوژیستها، تحقیقات و امور مشاوره ای و تحصیلات علوم و تکنولوژی اختصاص خواهد یافت، ۱۵ میلیون دلار باقیمانده نیز جهت انجام مطالعات و بررسیهایی بر روی امکانات عملی شدن پروژه های مورد لزوم در جهت نیل به پیشرفت زیر بنایی صرف خواهند گردید که تاکنون حتی چنین مبلغ نسبتاً مختصری نیز جمع آوری نشده است. یکی از اقدامات سازمان کنفرانس اسلامی تأسیس مرکزی جهت توسعه علوم و تکنولوژی در کشورهای اسلامی در جهت شکوفایی و رشد اقتصادی این کشورها می باشد. این مرکز که تحت عنوان «بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» تأسیس یافته است، در راستای این هدف فعالیت میکند. ذیلاً به معرفی و بررسی اهداف و عملکرد این مرکز پرداخته خواهد شد.

۱۱- بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه (IFSTAD)

پیشنهاد تأسیس «بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» در پنجمین اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی در کوالالامپور مالزی مطرح گردید. بنیاد در دوازدهمین کنفرانس وزرای امور خارجه اسلامی در مراکش رسماً تأسیس شد. شورای علمی بنیاد در دوازدهمین کنفرانس وزرای امور خارجه اسلامی در بغداد تعیین گردیدند. در اول ژولای سال ۱۹۸۱ دفتر بنیاد در جده تأسیس و اولین اجلاس شورای علمی در تاریخ ۱۰-۸ ماه مه ۱۹۸۲ در جده تشکیل یافت.

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» یک ارگان فرعی سازمان کنفرانس اسلامی میباشد. از اینرو بنیاد، سازمانی است که منحصراً جهت توسعه علوم و تکنولوژی در بین کشورهای اسلامی و کمک به این کشورها در جهت هماهنگی برنامه های تحقیقاتی آنان و دستیابی به تکنولوژی منتج از کوششهای مشترک کشورهای مسلمان و تجدید حیات

علمی و تکنولوژیکی امت اسلام اختصاص یافته است. اهداف «بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» عبارتند از:

- ۱- تشویق علوم و تکنولوژی و تحقیقات خصوصاً برای جهان اسلام و کلاً برای بشریت.
- ۲- تشویق همکاری و هماهنگی در زمینه‌های مختلف علوم و تکنولوژی در بین کشورهای مسلمان.
- ۳- تضمین اینکه کلیه کشورهای مسلمان، علوم و تکنولوژی را در برنامه‌ها و اهداف اقتصادی اجتماعی خویش منظور می‌نمایند.
- ۴- گردآوری و تهیه امکانات خدمات مشاوره‌ای و مطالعات علمی برای کشورهای مسلمان و سازمان کنفرانس اسلامی.

در زمینه اطلاعات، «بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» يك بخش کامپیوتری و ۴ پایگاه اطلاعاتی تأسیس نموده است که عبارتند از:

- ۱- پایگاه اطلاعاتی در رابطه با مشاوران
  - ۲- پایگاه اطلاعاتی در رابطه با دانشگاه‌های کشورهای عضو
  - ۳- پایگاه اطلاعاتی در رابطه با مؤسسات تحقیقاتی در کشورهای عضو
  - ۴- پایگاه اطلاعاتی در رابطه با فدراسیون اسلامی مؤسسات تحقیقاتی (IFRI).
- از سوی دیگر، بنیاد مذکور پروژه‌ای را در رابطه با تأسیس يك شبکه اطلاعاتی اسلامی بین کشورهای مسلمان آغاز نموده است که برای آن چهار مرحله در نظر گرفته شده است:
- مرحله اول: پیوند پایگاه اطلاعاتی بنیاد با سازمان‌های مشابه در سیستم سازمان کنفرانس اسلامی.
- مرحله دوم: پیوند بنیاد با سیستم‌های محلی شبکه اطلاعات در عربستان سعودی و منطقه خلیج فارس.
- مرحله سوم: پیوند بنیاد با سیستم‌های ملی شبکه اطلاعاتی کشورهای عضو مایل به الحاق به شبکه.
- مرحله چهارم: پیوند بنیاد با سیستم‌های بین‌المللی شبکه اطلاعاتی سازمان ملل متحد.
- با حمایت مختصری از جانب کشورهای عضو، پروژه،

توانایی جذب وجوه لازمه را از بخش خصوصی و بخش دولتی خواهد داشت. از سوی دیگر کوشش‌های شایانی نیز در زمینه انتشارات انجام گرفته است. تاکنون اسناد زیر منتشر گردیده‌اند:

- ۱- برنامه بورسیه «بنیاد»، گزارش سال اول (انگلیسی، عربی)
- ۲- برنامه بورسیه «بنیاد»، گزارش سال دوم (انگلیسی، عربی)
- ۳- راهنمای دانشگاه‌های کشورهای عضو
- ۴- راهنمای مراکز تحقیقاتی کشورهای عضو
- ۵- خدمات مشاوره‌ای «بنیاد»
- ۶- بولتن اطلاعاتی
- ۷- گزارش سالانه «بنیاد» ۸۳-۱۹۸۲.

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی» مجموعه‌ای از مقالات و گزارشات نیز منتشر ساخته است. چهار جزوه زیر تاکنون چاپ گردیده‌اند.

- ۱- اسلام، علوم، تکنولوژی و بنیاد
  - ۲- تکنولوژی و توسعه
  - ۳- فرار مغزها
  - ۴- بحران غذایی در جهان اسلام
- دو کتاب دیگر نیز آماده چاپ می‌باشند:
- ۱- چاپ جدید راهنمای دانشگاه‌ها که کاملاً تجدیدنظر شده.

۲- علوم و تکنولوژی در جهان امروز که با کمک مشاوران بنیاد تنظیم گردیده.

چهار زمینه مهم در رابطه با مشاوره در نظر گرفته شده است:

- ۱- شرح وظایف مشاوران
  - ۲- خدمات مشاوره‌ای
  - ۳- موافقت نامه‌های منعقد با آژانس‌های ملی
  - ۴- روش‌ها و اولویت‌ها در انتخاب پروژه.
- جهت تشکیل و تشویق خدمات مشاوره‌ای «بنیاد» لازم است که فهرستی از کارشناسان خبره مسلمان در زمینه‌های مختلف علوم و تکنولوژی تهیه گردد. با در نظر داشتن اهمیت خدمات مشاوره‌ای بنیاد از آغاز مبادرت به تهیه شرح وظایف

نمود.

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» در نظر دارد که خدمات مشاوره‌ای خود را در سه طریق مختلف ارائه نماید:

۱- ارائه خدمات مشاوران بنیاد به سازمانهای کشورهای عضو

۲- تکمیل و توسعه پروژه‌های مشاوره‌ای جهت ارائه به دیگر سازمانها

۳- تکمیل و توسعه پروژه‌های طراحی شده توسط کارکنان بنیاد

تعدادی کنفرانس هماهنگی در رابطه با کنفرانس تکنولوژی حاضر تشکیل گردیده که با کنفرانسهای هماهنگی، در مورد انرژی و دیگر زمینه‌های تخصصی پیگیری خواهند شد.

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» همچنین در برقراری اجلاس‌های کمیته دائمی سازمان کنفرانس اسلامی در مورد همکاریهای علمی و تکنولوژی که در چهارمین اجلاس سران اسلامی (۱۹۸۴) به دبیرخانه این کمیته محول گردیده فعالیت داشته است. از آن زمان تاکنون، بنیاد، همواره کوششهای خویش را در رابطه با اجرای صحیح خط مشی‌های آن کمیته دنبال نموده است.

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» تلاشهایی در جهت جذب و افزایش توان و بودجه مالی، پروژه‌های مختلفی نیز بعمل آورده و از بذل توجه و کوشش در زمینه برآورد امکانات عملی شدن برنامه همکاریهای علمی و تکنولوژیکی کمیته دائمی سازمان کنفرانس اسلامی که شامل تاسیس تشکیلات زیر می‌گردد دریغ نورزیده است:

۱- فدراسیون مؤسسات تحقیقاتی در کشورهای اسلامی (IFRI)

۲- آکادمی اسلامی علوم

۳- راهنمای دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی

«بنیاد اسلامی برای علوم، تکنولوژی و توسعه» همچنین میزان پشتیبانی و حمایت مالی از برنامه علمی و تکنولوژیکی، سازمان کنفرانس اسلامی را برآورد نموده است. از سوی دیگر، بنیاد در کنفرانسهای وزاری امور خارجه و نیز در

اجلاس‌های کمیته دائمی همکاریهای اقتصادی و تجاری سازمان کنفرانس اسلامی و دومین جلسه مشاوره‌ای وزیران در مورد همکاریهای صنعتی در بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی شرکت نموده است.

بعلاوه «بنیاد اسلامی علوم، تکنولوژی و توسعه» بعنوان رابط همکاریهای علمی و تکنولوژیکی بین سازمان کنفرانس اسلامی و نظام سازمان ملل متحد می‌باشد. در قلمرو ارائه خدمات به کشورهای عضو، بنیاد، تشکیل مجموعه‌ای از جلسات و سمینارهای کوتاه مدت و نیز يك برنامه اعطای بورسیه را که در نظر است به بیش از ۲۰۰ دانشجوی علوم و تکنولوژی اختصاص داده شود در دست اجرا دارد.

۱۲- جمع‌بندی

در توضیح وضعیت جهان اسلام، ارقام ارائه شده در این گزارش، نمایانگر این واقعیت است که با گذشت متجاوز از سه دهه برنامه‌ریزی برای توسعه، شکاف بین جهان اسلام و کشورهای پیشرفته نه تنها کمتر نشده بلکه روز بروز نیز در حال افزایش میباشد. کشورهای مسلمان هر روز بیشتر به صادرات مواد خام و واردات کالاهای صنعتی نهایی وابسته می‌گردند. درصد بیسودی در آنها بالا بوده و فعالیتهای سوادآموزی در اغلب کشورها - در صورت وجود - بسیار محدود و اندک می‌باشد. پیشرفت تکنولوژیکی در آنها ناچیز و فعالیتهای تحقیقاتی بصورتی ابتدائی می‌باشد. بدتر از همه اینکه، در عین حالیکه کشورهای جهان اسلام قادر به تولید غذای کافی برای تغذیه مردم خویش نمی‌باشند، کسریهای تراز بازرگانی آنها نیز دائما در حال افزایش است. در نتیجه این کشورها ناچار به اخذ وام از کشورهای خارجی می‌باشند، بطوریکه بدهی‌های خارجی آنها متجاوز از میلیاردها دلار گردیده است که برای اغلب آنها بازپرداخت اصل و فرع وامها تا سالهای متمادی غیر ممکن خواهد بود. تاکنون برای بسیاری از کشورهای اسلامی ثابت گردیده که بطورکلی سیاستهای ملی توسعه کشورهای عضو نتایج منتظره را ببار نیاورده است و می‌بایست بجای این سیاستها مجموعه‌ای از همکاریها و هماهنگی‌های اقتصادی بین کشورهای مسلمان که منجر به ترتیب برنامه‌های منطقه‌ای

جهت بالا بردن کیفیت محصول و راندمان تولید پیشنهادات ذیل ارائه میگردد:

۱- اقدام اساسی در جهت اصلاح نژاد گردو در منطقه با در نظر گرفتن شرائط جوی و اقلیمی با انتخاب واریته مناسب.
۲- حفظ و مراقبت از گردوهای موجود منطقه از طریق آموزش متد صحیح باغبانی اعم از کود پاشی - سم پاشی هرس - آبیاری، بیلکاری، و غیره بمنظور بالا بردن راندمان تولید درختان فعلی

۳- ایجاد خزانه در هر روستا بمنظور تولید نهال کافی و مناسب، البته آموزش قبلی در این زمینه حائز اهمیت میباشد زیرا به تصور اهالی، فقط انتخاب بذر مهم است، در حالیکه انتخاب بذر مرغوب لازم است ولی کافی نیست آنچه در پرورش نهال حائز اهمیت میباشد انجام پیوند، بعد از رشد مناسب آن است.

۴- شناسائی مکانهای مناسب جهت کاشت نهال جدید و نهایتاً برنامه ریزی زمان بندی شده بمنظور تبدیل گردوهای نامرغوب محلی از طریق انجام پیوند اسکنه ای و یا قطع تدریجی آنها از زمینهای مساعد. البته در این مرحله درختان

توسعه که نهایتاً باعث پیشرفت و توسعه همه جانبه جهان اسلام خواهند شد جایگزین گردد. مایه امیدواری است که رهبران کشورهای اسلامی از لزوم همکاری و برقراری چهارچوب سازمانی مانند سازمان کنفرانس اسلامی جهت تشویق و توسعه همکاریها در زمینه علوم و تکنولوژی بین کشورهای مسلمان آگاه گردیده اند. لیکن جای نگرانی است که تاکنون از چنین همکاریهایی حمایت های مناسب مالی بعمل نیامده است.

لازم است که جهان اسلام بی وقفه و سخت کوشانه تلاش کند تا به تخصص علمی و برتری تکنولوژیکی در مقابل جوامع پیشرفته صنعتی که بسرعت به پیشرفتهای علمی و تکنولوژیکی در تمام زمینه های دانش بشری نائل میگرددند دستیابی پیدا کند. امت اسلام با الهام از قرآن کریم که تحقیقات و اکتشافات علمی را تشویق نموده و حتی واجب می شمارد می تواند جامعه ای آگاه و از هر نظر خودکفا را

نامرغوب در زمینهای پست و کم ارزش باید حفظ و نگهداری شود زیرا امکان رشد سایر محصولات مفیدتر وجود ندارد و رشد درخت گردو در این قبیل زمینها بطئی میباشد به همین جهت نهال جدید بعوض آنها مقرون بصرفه نیست.

۵ - ایجاد تسهیلات، جهت احداث باغ گردو بصورت مجتمع، این پیشنهاد موکداً در سطح کشور ارائه میگردد، زیرا بعلت محدودیت زمین احداث باغات وسیع در منطقه طارم محدود ولی در سایر نقاط گردو خیز کشور چنین شرائطی فراهم میباشد.

کشور آمریکا که در اوائل قرن نوزدهم، گردو به آنجا منتقل شده کشت آنرا بصورت مجتمع در آورده و حتی در فرانسه باغ ۶۰ هکتاری درختهای گردو به ردیف کاشته شده اند و نهایتاً منظور این است که در کشور ما گردو نیز، مانند سیب بصورت باغات وسیع کشت گردد. برابر نظریه کارشناسان از یک باغ گردوی بالغ که از نهال پیوندی و اقلام اصلاح شده بکار گرفته شده میتوان تا میزان ۴ تن محصول از یک هکتار زمین برداشت نمود که با توجه به قیمت گردو که با پوست آن کیلوئی ۶۰۰ ریال است درآمد ناویژه ای معادل ۲۴۰۰۰۰۰ ریال بدست خواهد آمد.

تشکیل دهند.

از آنجائیکه هیچیک از کشورهای مسلمان دارای تسهیلات یا منابع کافی جهت توسعه و پیشرفت تکنولوژیکی در تمامی زمینه ها نمی باشد، از اینرو می بایست امکانات و توانایی های کشورهای مسلمان حتی المقدور همگلم شده و حداکثر استفاده از منابع و امکانات موجود بعمل آید و این مهم صورت نمییذرد، مگر با همکاری و هماهنگی جمعی سازماندهی شده کلیه کشورهای اسلامی در زمینه علوم و تکنولوژی و آگاهی آنان به لزوم دستیابی به تخصص تکنولوژیکی و مهارتهای فنی جهت نیل به خودکفایی و خود اتکایی و رهایی از زیر بار سلطه و وابستگی تکنیکی و علمی به ابرقدرتهای شرق و غرب و در نهایت بقای کشورهای اسلامی و اسلام عزیز.

انشاء... خداوند متعال راه درست را برای ما نمایان، ما را به سوی آن هدایت و ثبات عزم و پشتکار ما را در این راه افزون خواهد نمود.